

Behandelproces

Doel

Het doel van een dyslexiebehandeling is een voldoende niveau van technisch lezen en spellen uitgedrukt in gangbare eisen en criteria passend bij de leeftijd, schoolniveau en/of beroepsperspectief van Cliënt en een voor Cliënt acceptabel niveau van zelfredzaamheid. Het doel van de behandeling kan mede beïnvloed worden door de ernst van de geconstateerde stoornis(sen) en eventueel bijkomende co-morbide verschijnselen.

De 'best practice' behandeling

- gaat uit van een specifiek probleem met technisch lezen/spellen van woorden
- gaat uit van een specifiek taalverwerkingsprobleem, veelal fonologisch van aard
- richt zich op lezen en spellen afzonderlijk en geïntegreerd
- richt zich op gekoppelde verwerking van spraakklanken en letters/woorden
- gebruikt specialistische leestraining in de vorm van tijdsgecontroleerde visuele woordherkenning
- bestaat uit inhoudelijke modules, die planmatig en systematisch zijn opgebouwd
- is in principe hetzelfde voor iedereen, met aandacht voor individuele kenmerken
- is geïmplementeerd in een programma dat vrijwel altijd computerondersteund zal worden aangeboden

Typering 'best practice' dyslexiebehandeling

Inhoudelijke onderdelen

- spraakklankvaardigheden en klank-klank-letter/woordkoppelingen
- een algoritme voor het aanleren van spellingsregels op grond van fonologische en morfologische woordkenmerken en regels
- specialistische leestraining: kortdurende visuele letter/woord presentaties, waarbij aandacht voor systematisch opgebouwde herhaling en koppeling geschreven en gesproken woordvormen
- integratie onderdelen: protocol waarin verantwoord wordt hoe deze inhoud zijn verwerkt in modules en hoe modules zich verhouden ten opzichte van elkaar

Methodische principes

- accuraatheid én tempo
- schrifttaaloefeningen gekoppeld met gesproken taal (bijv. hardop lezen, audio-feedback)
- basis is klankstructuur woorden en niet alfabetisch principe
- de leerstrategie is expliciet
- transfer i.p.v. woordleren: items uit evaluatie instrumenten behoren niet tot het oefenmateriaal, indien dit niet uit groot corpus woorden bestaat

Opbouw

- de behandeling start met psycho-educatie voor kind en ouder/verzorger
- de behandeling bestaat uit inhoudelijk gestructureerde modules
- de aanbidding van de modules is in principe volgens protocol met aandacht voor de individuele kenmerken van de cliënt
- overgang naar volgend niveau bij de beheersing voorgaande module
- de systematisch opgebouwde inhoud en het expliciete leerparadigma veronderstellen een vergelijkbaar verloop van de behandeling, waarbij aandacht voor individuele kenmerken

Vorm

- de behandeling heeft een expliciet begin- en eindpunt
- alle leerdoelen zijn per module voor behandelaar duidelijk omschreven
- een behandelsessie bestaat altijd uit een combinatie van schriftelijke en mondelinge interactie, computerondersteund
- naast wekelijkse behandelsessies met een gespecialiseerde behandelaar, regelmatige oefeningen onder begeleiding van een oefenpartner

- het programma voorziet in oefenmateriaal waarmee de cliënt onder begeleiding van een oefenpartner dagelijks kan oefenen (vereist voldoende grote bestanden van woorden)

Behandelduur en frequentie

Voor ongeveer 50% van de kinderen ligt de behandelduur tussen de 45 en 65 behandelingen. Hierbij wordt uitgegaan van 1 behandelsessie van 45 á 50 minuten per behandeling per week en gedurende deze periode ondersteund door thuisoefeningen op de andere werkdagen van de week van 10-20 minuten per dag. De duur van de behandeling hangt af van de ernst van de dyslexie en persoonsgebonden factoren als motivatie.

Evaluatie van de behandeling

De behandeling kent minstens 3 evaluatiemomenten: een eerste tussentijdse evaluatie na 5 maanden (20 behandelsessies), een tweede na 10 maanden (40 behandelsessies) en een eindevaluatie.

Bij de tussentijdse metingen wordt minimaal het niveau van de criteriumvariabelen vastgesteld. Hiertoe worden meetinstrumenten en normen gebruikt die directe vergelijkingen met het diagnostisch onderzoek toestaan.

De eindevaluatie bestaat uit een onderzoek waarin de relevante variabelen uit het diagnostisch onderzoek, die meewogen bij de indicatiestelling, opnieuw zijn opgenomen.

Als indicator voor effectiviteit dient binnen ½ - 1 jaar na afsluiting een follow-up evaluatie uitgevoerd te worden. Als het gewenste resultaat niet wordt bereikt met de specifiek op dyslexie gerichte behandelingen kan ook het aanleren van strategieën, gericht op het leren omgaan met de handicap worden toegepast, zolang die niet behoren tot andere domeinen, zoals het onderwijs.